

ПРОГРАМА

ЗА МЛАДЕЖКИТЕ ДЕЙНОСТИ

В ОБЩИНА ГОРНА ОРЯХОВИЦА

2013-2015 година

В общинската програма за младежките дейности се очертават основните насоки за развитието на младежката политика в община Горна Оряховица. Тя се базира на потребностите на младите хора в общината и е в синхрон с приоритетите на националната и европейската политика за младежта.

Общинската програма е разработена на базата на направен анализ на предизвикателствата пред младежта в община Горна Оряховица и е изградена на принципа на координация и единодействие между всички институции, работещи по проблемите на младите хора. Тя е съобразена с изискванията на Закона за младежта, Националната стратегия за младежта 2010 – 2020 година, Националната програма за младежта 2011-2015 година, както и с Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, която е приета през 1998 година от Общински съвет Горна Оряховица.

Програмата за младежките дейности цели създаването на възможности за пълноценно развитие на младите хора, изграждане у тях на активна гражданска позиция и включване в процеса на вземане на решения.

I. АНАЛИЗ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД МЛАДЕЖТА В ОБЩИНА ГОРНА ОРЯХОВИЦА

1.1 Демографски перспективи

Горна Оряховица е вторият по големина икономически център в област Велико Търново. Град Горна Оряховица е административен център на общината. Община Горна Оряховица включва 14 селища (2 града и 12 села). Местоположението на града донякъде затруднява връзките с населените места, намиращи се в периферията на общината. От центъра на Горна Оряховица до най-близките селища разстоянието е около 3 км (Долна Оряховица, с. Първомайци, с. Правда), а до най-отдалечените на около 25 км (с. Стрелец и с. Паисий).

Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самовъзпроизводствен характер. Преобладава производство върху арендувана земя, реализирано от външни стопански субекти, както и това в дребни стопанства за лична консумация. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваща жизнена кариера на млади хора. Промислените и обслужващите функции са съсредоточени изключително в град Горна Оряховица.

Таблица 1: Съотношение на градско/селско население в община Горна Оряховица по данни за 2012 г.

Общо население	Градско	Селско
54 120 души	40 579 души	13 604 души

1.2. Здравословен начин на живот

По данни на РЗИ град Велико Търново физическата дееспособност на младежите в община Горна Оряховица е на сравнително добро ниво. От заболяванията, изискващи диспансерно наблюдение сред младежите в община Горна Оряховица, най-разпространени са болестите на ендокринните жлези и обмяната, болестите на нервната система и сетивните органи, както и болестите на дихателната система.

Данните за здравословното състояние на младежите показват, че най-разпространените заболявания (затлъстяване, диабет, болести на щитовидната жлеза, зрителни смущения, бронхиална астма, хроничен бронхит, гръбначни изкривявания, хипертонична болест) са свързани с: ниска и недостатъчна двигателна активност; небалансирано хранене; информационна и режимна претовареност в училище; алергизиращи фактори в жизнената среда, в това число и училищната; продължителен престой в неправилна работна поза и пр.

Според проведени представителни за страната изследвания, са констатирани някои тревожни тенденции за здравето на младежите, свързани с тяхното поведение - като увеличаване на употребата на психоактивни вещества и снижаване на възрастовата граница за употреба, рисково сексуално поведение.

1.3 Формално и неформално учене

Образованието е основа за социализирането и реализирането на младите хора. Важно е то да се развива във всички направления – както формалното образование в утвърдената образователна система, така и неформалното образование и ученето през целия живот.

Българското общество има традиционно високи образователни ценности. Въпреки трудностите през последните години, то се стреми да поддържа конкурентна европейска образователна система. Практиката показва, че една, макар и неголяма част от децата у нас, не постъпват в училище, а други отпадат в различните класове.

Причините за намаляване на процента на записаните деца и младежи във всяка следваща степен на обучение имат както социален, така и образователен характер.

Образователните политики, които ще допринесат за подобряване на качеството на образованието, са:

- Съобразяване на специалностите и професиите в средното и висше образование с изискванията на пазара на труда;
- Осигуряване на равен достъп до съизмеримо по качество образование на всички деца и младежи, независимо от селището в което живеят и от етническата им принадлежност;
- Подобряване на управлението на училищата чрез училищните настоятелства и със съдействието на всички институции, свързани с образованието;
- Изграждане на система от алтернативни форми на обучение.

Горна Оряховица е утвърден център на професионалното образование, който привлича ученици, както от област Велико Търново, така и извън нея. Анализите на образователната система в община Горна Оряховица, периодично изготвяни от дирекция „Хуманитарни дейности и Международни връзки”, сочат факта, че все по-малък е броят на учениците, които се обучават в град Горна Оряховица.

Тенденцията към намаление на общия брой на учениците в община Горна Оряховица и актуалната демографска картина в еднаква степен засягат всички селища.

1.4 Младежка заетост

Осигуряването на заетост на младите хора е условие за предстоящото им трудово и социално реализиране. Важно е да се създават и поддържат условия за подобряване на пригодността и осигуряване на тяхната заетост в условия на пазарна икономика.

Равнището на младежка безработица в България е по-високо от средното за страните от Европейския съюз. Предпоставки за това са несъответствието между броя на младежите с дадена професия и реалното търсене, ниското равнище на професионална квалификация, липсата на трудов опит.

След завършване на своето образование, младите хора се включват на пазара на труда, като в повечето случаи нямат никакъв трудов опит по придобитата специалност. Често им липсват необходимата информация и контакти за устройване на работа. В редица случаи работодателите отказват да ги наемат на работа, защото им липсва трудов стаж и съответно подходящи професионални компетенции и необходими трудови навици.

Съгласно Закона за насърчаване на заетостта, Министерството на труда и социалната политика реализира редица мерки за повишаване пригодността и осигуряване на заетост на младежите чрез редица свои програми. Чрез тях се цели осигуряване на субсидирана заетост и социална интеграция на безработни лица, обект на месечно социално подпомагане, чрез разкриване на работни места в общополезни дейности и предоставяне на социални услуги, както и повишаване на пригодността им за заетост, чрез включването им в обучение за повишаване на уменията и квалификацията, за ограмотяване и придобиване на професионална квалификация.

Друга възможност за младите хора е Европейската доброволческа служба по програма „Младежта в действие 2007-2013”, предоставяща възможности за придобиване на неформален опит, практически знания и алтернативна трудова заетост. Целта на Европейската доброволческа служба е да развива солидарност и да насърчава активното гражданство и взаимното разбирателство сред младите хора. Европейската доброволческа служба дава възможност на младите хора да извършат доброволческа дейност за срок от 12 месеца в страна, различна от страната на постоянно пребиваване. Тя насърчава солидарност между младите хора и представлява „учене чрез дейност”. Наред с ползите за местните общности, доброволците научават нови умения и езици, откриват други култури, чрез неформални дейности и практики.

Трудова заетост на младежите в община Горна Оряховица по данни на Дирекция „Бюро по труда” град Горна Оряховица:

Таблица 2: Брой регистрирани безработни младежи в Община Горна Оряховица до 29 години:

Регистрирани безработни младежи, към 31.12.2010г.	300
Регистрирани безработни младежи, към 31.12.2011г.	361
Регистрирани безработни младежи, към месец октомври 2012г.	391

Таблица 3: Брой младежи до 29 години, започнали работа по програми за осигуряване на заетост в Община Горна Оряховица:

Брой младежи започнали работа към 31.12.2010г.	53
Брой младежи започнали работа към 31.12.2011г..	69
Брой младежи започнали работа към месец октомври 2012г.	98

1.5 Гражданска активност

Гражданското участие на младите хора е свързано с прилагане принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите.

Младите хора декларират желание да се включат в обществения живот за решаване на собствените си проблеми, като вземат участие в граждански

организации. На територията на община Горна Оряховица работят младежки неправителствени организации, които реализират младежки инициативи и дейности на местно, национално и европейско ниво.

Към момента основни източници на финансиране на проекти за местни младежки инициативи е програма „Младежта в действие 2007-2013” на Европейската комисия и Националната програма за младежта 2011-2015, чиито основен координатор е Националният център „Европейски младежки програми и инициативи” към Министерство на образованието, младежта и науката. Програмите имат за цел развитието на неформалното образование съобразно европейските критерии, като начин за усвояване на знания и умения, които съдействат за изграждането на активно гражданско съзнание.

1.6 Младежка престъпност

Сравнителният анализ от последните две години по данни на РУП Горна Оряховица и според Отчета на МКБППМН за 2011 година, показва известно намаляване на престъпленията, извършвани от малолетни и непълнолетни лица, респективно по-нисък относителен дял в рамките на общата престъпност.

За периода от 01.01.2011 г. до 30.06.2011 г. в РУП град Горна Оряховица са регистрирани 25 престъпления, извършени от предимно непълнолетни лица. Като процент от общия брой на извършителите на престъпления, регистрирани на територията на РУП Горна Оряховица, непълнолетните са 7,66 %.

За периода от 01.01.2012 г. до 30.06.2012 г. в РУП град Горна Оряховица са регистрирани 14 престъпления, извършени от маловръстни, което е 6,76 % от общата престъпност. Извършителите са на тези деяния са с относителен дял 8,88 % от всички извършители..

Въпреки благоприятните тенденции, в обществото ни все още са налице много от факторите, водещи до противоправно поведение: занижен жизнен статус на част от семействата, конфликтна или криминогенна семейна среда, дефицити в родителския капацитет, подценяване на образованието, либерално отношение към отсъствията от училище, недостатъчна ангажираност на свободното време на подрастващите, нарастващ процент на младежката безработица. Наред с всички действия за подобряване на различните аспекти на социалната действителност, е необходимо всички институции и организации да привличат в по-голяма степен съдействието на младежите в превантивната дейност.

II. ОСНОВНА ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата програма има за цел да подпомага младите хора в изграждането им като активни личности и граждани, имащи значим принос в процеса на вземане на решения за подобряване на обществената среда, базирани на ценностите, изповядвани в рамките на Европейската общност.

III. ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩИНСКАТА ПОЛИТИКА ЗА МЛАДЕЖТА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

ПРИОРИТЕТИ

- Качествена грижа за живота, здравето и физическата активност на младите хора в общината;
- Ангажиране на младите хора в обществения живот в общината и намаляване на социалната им пасивност при вземане на решения по засягащи ги въпроси;
- Оптимално използване възможностите на образованието - формално и неформално от младежите като основа за професионална реализация на пазара на труда;
- Пълноценна реализация на личностните качества на младите хора при условията на повишени изисквания на съвременния пазар на труда;
- Равноправен достъп до всички източници на младежка информация;
- Стимулиране на младежката мобилност, сътрудничество и обмяна на неформален опит;
- Приобщаване на младите хора към основните демократични ценности - равнопоставеност на половете, зачитане на основните човешки права;
- Отговорност на младите хора към собственото им здраве и култура по отношение на превенцията на зависимостите.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

Специфична цел 1: Повишаване ролята на младите хора в гражданското общество:

Мярка 1.1. Осигуряване на възможности за комуникация между институциите и младежите.

Мярка 1.2. Институционална подкрепа на младите хора в отстояване на техните права и възможности за развитие.

Мярка 1.3. Участие на младите хора в местното самоуправление при решаване на младежките проблеми.

Мярка 1.4. Обучение на младежки лидери.

Мярка 1.5. Реализация на съвместни проекти и инициативи между младите хора и местната власт.

Специфична цел 2: Развитие на общинската младежка политика:

Мярка 2.1. Създаване на допълнителни възможности за младежките неправителствени организации, училища, спортни клубове, театрални, читалища и местни партньори за разработване, финансиране и управление на съвместни проекти.

Мярка 2.2. Привличане на младежки граждански структури като партньори или консултанти при планиране на младежкото развитие на общинско ниво.

Мярка 2.3. Подпомагане обмяната на опит между младежите от различни държави.

Мярка 2.4. Развитие и популяризиране на младежкото доброволчество.

Специфична цел 3: Повишаване на физическа активност и насърчаване на здравословния начин на живот:

Мярка 3.1. Подобряване функционалността на съществуващата спортна база /Спортна зала „Никола Петров“/.

Мярка 3.2. Провеждане на различни информационни кампании за превенция от наркотици, алкохолна зависимост и болести, предавани по полов път.

Специфична цел 4: Подпомагане развитието на талантите, творческите умения и възможностите за изява на младежите:

Мярка 4.1. Подкрепа на местните самодейни състави, опазващи традициите и развиващи всички форми на изкуство.

Мярка 4.2. Участие на младите хора в организираните от община Горна Оряховица културни събития в духовната сфера /фестивали, изложби и благотворителни инициативи/.

Мярка 4.3. Подкрепа за участието на младежи в международни конкурси, състезания, олимпиади.

Мярка 4.4. Създаване на разнообразни възможности за организиране на свободното време на младите хора през ваканциите и почивните дни.

Специфична цел 5: Социално-икономическа интеграция на ромските младежи

Мярка 5.1. Дейности за подкрепа на активно гражданско участие на ромски младежи – образователно-възпитателни дейности за деца и младежи за повишаване на социалната, здравната и битовата култура, за спазване на обществените норми;

Мярка 5.1. Подпомагане на дейности на местните власти и НПО за приобщаване на роми, завършили средно образование към трудовия пазар.

Специфична цел 6: Подобряване на достъпа до информация

Мярка 6.1. Предоставяне на актуална, систематизирана информация, удовлетворяваща потребностите на младите хора в общината;

Мярка 6.2. Насърчаване и подкрепа за развитието на ЕВРОДЕСК като активна европейска информационна мрежа, която съдейства за обмена и разпространението на безплатна информация и консултирането на млади хора и младежки организации.

IV. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Предвидените дейности в Общинската програма за младежта са насочени към подрастващите и младите хора – неорганизиран или организиран в различни структури, на възраст от 15 до 29 години, без оглед на тяхната расова, етническа, религиозна, национална, социална или културна принадлежност.

V. ОСНОВНИ ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ

СОЦИАЛНА И КУЛТУРНА ОБЛАСТ

1. Стимулиране на младежката креативност и творчески потенциал чрез осигуряване на условия за реализация на младежки инициативи в областта на културата, изкуствата, театъра и занаятите.
2. Създаване на възможности за активно участие на младите хора в програми и проекти, свързани със социалното и културно развитие на общината.
3. Организиране и провеждане на кампании и инициативи по актуални теми, даващи възможност за участие на голям брой млади хора за лична изява и реализация.

ОБРАЗОВАНИЕ – ФОРМАЛНО И НЕФОРМАЛНО

1. Оптимизиране на институционалните условия за участието на младите хора в провеждането на различни форуми, с цел подобряване на информираността, развитие на човешкия ресурс и професионална реализация.
2. Повишаване капацитета на младежките организации и структури в управлението на проекти и създаване на екипи с цел ефективно партньорство и

диалог с местната администрация при съвместни проекти за постигане на устойчиви резултати.

3. Подкрепа и сътрудничество по програми и проекти, целящи изграждане на организационни, лидерски и комуникативни умения, както и умения за работа в екип.

4. Стимулиране участието на ученици в процеса на вземане на решения на всички нива в училищните структури и оптимизиране работата на училищните съвети.

5. Популяризиране на формите на неформално образование с цел преодоляване на социалната пасивност на младите хора и максимално използване на съществуващите възможности и алтернативи за осмисляне на свободното време.

6. Подкрепа и стимулиране на проекти и програми за младежки обмени, на национално и международно ниво с цел повишаване на младежката мобилност, обмен на добри практики и неформален опит.

СОЦИАЛНА И ЗДРАВНА ЗАЩИТА

1. Подкрепа и стимулиране на проекти и програми, целящи превенция на зависимости, превенция на рисково поведение и промоция на здраве.

2. Подкрепа на младежки организации и структури, работещи за превенция на зависимости, сексуално и репродуктивно здраве, превенция на тютюнопушенето.

3. Организиране и провеждане на кампании и инициативи за отбелязване на световни и международни дни от младежки организации и структури.

4. Организиране на спортни и туристически прояви, целящи подобряване на физическата активност на подрастващите и младите хора.

5. Стимулиране на младежки организации и структури за провеждане и участие в масови спортни прояви, младежки туризъм, дейности в областта на екологията и природосъобразния начин на живот.

6. Подкрепа и стимулиране на програми и проекти, насочени към подрастващи и младежи в риск.

РАВНОПОСТАВЕНОСТ И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

1. Развиване на чувствителност и съпротива у подрастващите и младите хора по отношение на съществуващите дискриминативни практики в училището, семейството и обществото.

2. Повишаване взаимодействието между институциите с цел превенция и защита от дискриминация и създаване на механизми за насърчаване на равнопоставеност.

3. Популяризиране на човешките права и насърчаване на толерантността сред подрастващите и младите хора.

VI. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И ОРГАНИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

АНГАЖИРАНИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- Община Горна Оряховица
- МКБППМН
- Общински детски комплекс – Горна Оряховица
- ОП „МДСИП” – Горна Оряховица
- РУ „Полиция” – Горна Оряховица
- Дирекция „Социално подпомагане” – отдел „Закрила на детето”
- Дирекция „Бюро по труда” – Горна Оряховица
- РЗИ – Велико Търново

Младежки неправителствени организации и клубове :

- Сдружение „Горнооряховски младежки парламент”
- Сдружение Младежки театър „Алтернатива”
- Сдружение „Младежка толерантност”
- Сдружение „Младежи, образование и общество”
- Неформална група „Театър 220” при ПГЕЕ „М.В. Ломоносов”
- Неформална младежка група
- БМЧК – Велико Търново
- ЦМДТ „Амалипе” – Велико Търново

VII. Очаквани резултати

1. Повишена роля на младите хора в гражданското общество чрез участието им в програми за младежки дейности.
2. Укрепване и развитие на капацитета на младежките организации и институциите, работещи с млади хора.
3. Прилагане на европейски модели за работа с млади хора.
4. Участие на младите хора в местното самоуправление за решаване на младежките проблеми.
5. Повишаване информираността на младите хора относно живота, здравословния начин на живот и възможностите за осмисляне на свободното време.

6. Увеличаване на броя на доброволците в гражданските и младежките организации.
7. Повишаване активността и участието на младите хора в национални и международни младежки и образователни програми.
8. Създаване и укрепване капацитета на вече създадени младежки сдружения и организации в общината.
9. Повишаване качеството на предлаганите младежки дейности и услуги.
10. Повишаване броя на младите хора, практикуващи спортна дейност.
11. Повишаване на активната гражданска позиция и включване на младите хора в дейности по превенция на зависимостите - наркомания, алкохолизъм, тютюнопушене, СПИН и други болести, предавани по полов път.
12. Повишаване успешната реализация на млади хора на пазара на труда и оптимално използване на възможностите за повишаване на квалификацията посредством формално и неформално образование с оглед промените на пазара на труда.

VIII. ДЕЙСТВИЕ ПО НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА, АКТУАЛИЗАЦИЯ И ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА МЛАДЕЖТА

Кметът на Община Горна Оряховица ще ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинската програма, която подлежи на ежегодно актуализиране чрез приемане на планове за действие с решение на Общински съвет.

Актуализацията на програмата ще се осъществява чрез периодични срещи на ангажираните с младежката политика институции, младежките организации и групи млади хора, с оглед на своевременно очертаване на основните цели и дейности.

Кметът на общината осигурява отчетност, публичност и прозрачност на общинската политика за развитие на младежта.

Дейностите по програмата ще се популяризират чрез средствата за масово осведомяване / интернет страница на община Горна Оряховица, Общинско Кабелно радио и др./ и по линия на контактите, осъществявани при реализирането на различни проекти.